

Kultová dutina dreveného zrubu

Zbierka mesiaca júl 2022

Pri stavbe dreveného zrubu sa okrem technického prevedenia kládol dôraz aj na ochranné kultové predmety, ktoré sa umiestňovali v základoch domu – tzv. pod uhol. V súčasnosti, keď sa drevenice búrajú alebo prerábajú, môžu sa ľudia na vlastné oči presvedčiť o kultových praktikách našich predkov. Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici vyhlásilo za zbierku mesiaca júl 2022 drevené brvno, ktoré v minulosti plnilo funkciu kultovej dutiny.

Drevené brvno podaroval múzeu pán Radoslav Ryljak z Považskej Bystrice v roku 2022. Brvno bolo nájdené v základovom uhle drevenice v Dolnej Marikovej, časť Besné. Pán Ryljak sa v roku 2010 zúčastnil rozoberania uvedeného obydlia spolu s jeho majiteľmi.

Jednalo sa o zrub zostavený z brvien hnaných z dvoch strán, krytý sedlovou strechou. Dispozične bol objekt troj priestorový. Jediná obytná miestnosť bola vnútri s murovaným šporákom, ďalšie priestory tvoril pitvor a komora. Komora vznikla predelením pitvora krátkou priečkou rovnobežnou s dlhšími stenami zrubu. V roku 2010 sa v blízkosti drevenice nachádzalo aj humno pozostávajúce zo stodoly a mlatovne, ktoré tvorilo s drevenicou jedno hospodárstvo. Zaujímavosťou je, že drevenica pôvodne stála v Papradne. Po svadbe Marikovčana a Papradňanky ju cez kopec (rozobranú) previezli na príslušné miesto a postavili nanovo. Tam stála do júla 2010. Vek drevenice sa dá približne určiť podľa nájdenej mince. Ide o rakúsko-uhorský dvojhalier uhorského typu z obdobia 1895-97.

V drevenom brvne bol vysekaný tvar nepravidelného kríža, do ktorého bola z kultových dôvodov vložená minca a písaný dokument. Minca a listina ostali vo vlastníctve pána Ryljaka.

Vkladanie mincí do základov domov vychádza z ľudovej zbožnosti a pover obyvatel'ov. Staviteľia vkladali do nových príbytkov peniaze - mince, ktoré boli častokrát doplnené o písaný dokument (jeho obsahom bol spravidla citát z Biblie alebo krátka správa staviteľa domu), prípadne klasy obilia a liečivé byliny. Doklady mincí v základoch domov nie sú typické len pre okres Považská Bystrica, ale nachádzajú sa v ľudovej architektúre naprieč celým Slovenskom. V minulosti ľudia verili, že si dostatok peňazí a obživy môžu zadovážiť aj takouto symbolickou obetou. Predmety zároveň plnili ochrannú funkciu nad príbytkom a jeho obyvateľmi.